

UMUMIY O‘RTA TA‘LIM MAKTABI O‘QITUVCHILARI UCHUN

QO‘LLANMA

Sinf: 7-sinf

Mavzu: “Inson odobida aks etuvchi fe‘l-atvor”

Dars davomiyligi: 45 daqiqa

Dars maqsadi:

1. O‘quvchilarga insonning odob-axloqi, fe‘l-atvori va ularning hayotdagi o‘rni haqida tushuncha berish.
 2. Rostgo‘ylik, va‘daga vafo qilish, kechirimlilik, adolatlilik va boshqalarga munosabatni uyg‘unlashtirishning ahamiyatini tushuntirish.
 3. "Kattalarga – hurmat, kichiklarga – izzatda bo‘l!" qoidasining hayotdagi ahamiyatini o‘rganish.
-

Kutilayotgan natijalar:

1. O‘quvchilar inson odob-axloqi va fe‘l-atvorining hayotdagi ahamiyatini tushunadilar.
 2. O‘quvchilar rostgo‘ylik, va‘daga vafo qilish, kechirimlilik, adolatsizlik tushunchalarini hayotiy misollar orqali baholashni o‘rganadilar.
 3. O‘quvchilar "Kattalarga – hurmat, kichiklarga – izzatda bo‘l!" qoidasining muhimligini bilib, uni hayotda qo‘llashga intiladilar.
 4. O‘quvchilar turli hayotiy vaziyatlarda to‘g‘ri fe‘l-atvor ko‘rsatishni o‘rganadilar.
-

Metodlar:

- **Suhbat:** Mavzuga oid fikr va bahslar.
 - **Blits-so‘rov:** Tezkor savollar orqali tushunchalarni mustahkamlash.
 - **Hikoya:** Hayotiy misollar va aniq holatlar asosida tahlil.
 - **Rolli o‘yinlar:** O‘quvchilarga turli vaziyatlarda odob va fe‘l-atvorni amalda ko‘rsatish imkonini berish.
-

Foydalanadigan materiallar:

- **Rasmlar:** Rostgo‘ylik, kechirimlilik, va‘daga vafo qilish va adolatsizlik haqidagi ko‘rgazmali materiallar.
- **Kartochkalar:** Mavzuga oid savollar va holatlar.
- **Taqdimot:** Ma‘lumotli slaydlar orqali tushuntirish.

Dars qismlari:

1. Darsga kirish (5 daqiqa)

O'qituvchi:

- "Har bir insonning fe'l-atvorida, o'zaro munosabatlarda amal qilishi kerak bo'lgan asosiy qadriyatlar mavjud. Bugun biz kechirimlilik, rostgo'ylik, va'daga vafo qilish, adolatsizlik kabi tushunchalarni hayotiy misollar bilan muhokama qilamiz."
 - "Hayotiy vaziyatlarda odobli bo'lish qanday natija keltiradi, deb o'ylaysiz?"
-

2. Mavzuni tushuntirish (15 daqiqa)

Rostgo'ylik:

- **Ta'rif:** "Rostgo'ylik — bu haqiqatni aytish, yolg'ondan yiroq bo'lish. Bu insonlar orasida ishonch uyg'otadi."
- **Misol:** "Agar siz to'g'ri gapirsangiz, odamlar sizga ishonadi. Ammo yolg'on gapirsangiz, ularning ishonchi yo'qoladi."

Va'daga vafo qilish:

- **Ta'rif:** "Va'daga vafo qilish — bu o'z so'zingizga sodiq qolish va mas'uliyatni o'z vaqtida bajarishdir."
- **Misol:** "Treneringiz gazli ichimliklar va fast-fud iste'mol qilmaslikni aytgan bo'lsa, siz bu va'daga amal qilishingiz kerak."

Kechirimlilik:

- **Ta'rif:** "Kechirimlilik — bu boshqalarni kechira olish va ularning xatolaridan saboq olishlariga imkon berishdir."
- **Misol:** "Do'stingiz sizni xafa qilgan bo'lsa, uni kechirishingiz sizning ulug' inson ekanligingizni ko'rsatadi."

Adolatsizlik:

- **Ta'rif:** "Adolatsizlik — bu insonlar huquqlarini buzish va ularga noto'g'ri munosabatda bo'lishdir."
- **Misol:** "Kutubxonada bir xil kitobni olishda faqat qarindoshlik tufayli boshqacha munosabat bo'lsa, bu — adolatsizlik."

"Kattalarga – hurmat, kichiklarga – izzatda bo'l!":

- **Tushuncha:** "Bu qoida jamiyatda axloqiy muhitni mustahkamlash uchun muhim. Agar siz boshqalarga hurmat bilan munosabatda bo'lsangiz, sizga ham shunday javob qaytadi."

3. Hayotiy vaziyatlar (Keyslar) (10 daqiqa)

Keys 1:

- **Holat:** "Bir o'quvchi o'qituvchiga kecha musobaqada qatnashganini aytdi, lekin siz u qatnashmaganini bilasiz. Siz nima qilasiz?"
- **Savollar:**
 1. Bu holatda rostgo'ylik qanday ahamiyatga ega?
 2. O'zaro ishonchni tiklash uchun nimalar qilish mumkin?

Keys 2:

- **Holat:** "Do'stingiz sizning sirlaringizni boshqalarga aytmaslikka va'da bergan, ammo bu sirlar oshkor bo'ldi. Siz qanday munosabat bildirasiz?"
- **Savollar:**
 1. Va'daga vafo qilish nima uchun muhim?
 2. Bunday holatda kechirimli bo'lish qanday foyda keltiradi?

4. Rolli o'yinlar (10 daqiqa)

Rolli o'yin 1:

- **Holat:** "Damir ismli o'quvchi imtihon savollarini pul evaziga olayotganini aytdi. Bu holatda qanday munosabatda bo'lish kerak?"
- **Rollar:**
 - Bir o'quvchi yolg'on aytadi.
 - Ikkinchisi savollarni boshqalarga ham berilishini talab qiladi.
 - Uchinchisi bunday harakat noto'g'ri ekanligini tushuntiradi.
- **Maqsad:** Yolg'on, adolatsizlik va rostgo'ylikning oqibatlarini tahlil qilish.

5. Blitz-so'rov (5 daqiqa)

Savollar:

1. Rostgo'ylikning ahamiyati qanday?
 2. Va'daga vafo qilishning eng muhim jihatlari nimalar?
 3. Adolatsizlikni qanday to'g'ri tushunish mumkin? Oqibatlari nimalar?
 4. "Kattalarga – hurmat, kichiklarga – izzatda bo'!" qoidasining hayotdagi ahamiyati nimada?
-

6. Darsni yakunlash (5 daqiqa)

O'qituvchi:

- "Bugungi darsda biz odob, fe'l-atvor, rostgo'ylik, kechirimlilik va adolat haqida suhbatlashdik. Har birimiz jamiyatda to'g'ri va odobli bo'lishga harakat qilishimiz kerak."
- **Yakuniy suhbat:**
 - "Siz qanday fe'l-atvorga ega bo'lishga intilasiz?"
 - "Hayotingizda rostgo'ylik va hurmat qoidalariga qanday amal qilasiz?"